

දකුණු පළාත් අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තුව

දෙවන වාර විභාගය - 2020

12 ශ්‍රේණිය

ආර්ථික විද්‍යාව - පිළිතුරු

I පත්‍රය

01 - 3	11 - 2
02 - 5	12 - 1
03 - 5	13 - 4
04 - 2	14 - 4
05 - 5	15 - 2
06 - 3	16 - 1
07 - 3	17 - 4
08 - 3	18 - 3
09 - 4	19 - 5
10 - 3	20 - 3

II පත්‍රය

'අ' කොටස

01. i. විකල්ප භාවිත සහිත හිඟ සම්පත් හා අසීමිත මිනිස් වුවමනා අතර සම්බන්ධතාව අධ්‍යයනය කරන විෂය ආර්ථික විද්‍යාවයි.

(පිළිගත හැකි විකල්ප නිර්වචන සඳහා ලකුණු දෙන්න) (ලකුණු 01)

- සාර්ථක පුරවැසියෙකු ලෙස කටයුතු කිරීමට
  - ආර්ථික සංසිද්ධිය වඩාත් හොඳින් තේරුම් ගැනීමට
  - ඡන්ද දායකයන්ට සිය ඡන්දය භාවිතා කිරීමේදී
  - එාසල් ශිෂ්‍යයන්ට තාර්කිකව සිතා තීරණ ගැනීමට
  - පුද්ගලයෙකුට වඩාත් හොඳ රැකියාවක් තෝරා ගැනීම
- (ලකුණු 1x3)

ii. මෙම ප්‍රකාශය සමඟ එකඟ නොවේ.
 ධන තාප්තියක් හෙවත් උපයෝගීතාවක් ලබාදෙන ඕනෑම දෙයක් ආර්ථික විද්‍යාවේදී භාණ්ඩ ලෙස හැඳින්වේ.
 ඒ අනුව මිනිස් අවශ්‍යතා වුවමනා සපුරා ගන්නා භාණ්ඩ

- ආර්ථික භාණ්ඩ හා
- ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ/ නොමිල භාණ්ඩ ලෙස වර්ග කළ හැකිය.

(ලකුණු 04)

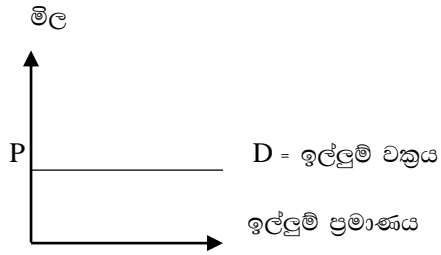
iii. - නිෂ්පාදන කාර්යකට යොදාගත හැකි සියලුම ස්වභාවික සම්පත් භූමිය වුවත් ප්‍රාග්ධනය යන්න ක්‍ෂයවීම් වලට භාජනය වන මිනිසාගේ නිර්මාණයක් වන නිෂ්පාදන ආධාරක/ මූර්ත වත්කම් වේ.

- භූමියෙහි මිල බදු කුලිය වන අතර ප්‍රාග්ධනයේ මිල පොළියයි.
- භූමිය ස්වාභාවික සම්පතක් වුවත් ප්‍රාග්ධනය මිනිසාගේ නිර්මාණයක් වෙයි.
- භූමිය ප්‍රාග්ධන වත්කම් බවට පත්විය හැකිවුවත් ප්‍රාග්ධනය භූමිය බවට පත් නොවේ.

(අදාළ වෙනස්කම් දැක්වෙන ප්‍රකාශයකට 01 බැගින් ලකුණු 04)

iii.

(ලකුණු 01)

පැවරුන මිලට භාණ්ඩ අලෙවිකරණ නිසා එම භාණ්ඩයට පවතින්නේ පූර්ණ නම්‍ය ඉල්ලුමකි/ අපරිමිත ඉල්ලුම් නම්‍යතාවකි. (ලකුණු 02)

ආ) i.

$$Ed = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \times \frac{P}{Q} = \frac{-500}{10} \times \frac{20}{1000} = -1 \text{ කි.}$$

ලක්‍ෂ්‍ය නම්‍යතාවය අනුව මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය 1 වෙයි. (ලකුණු 01)

එහෙත් පවතින මිල යටතේ පාරිභෝගික පැහැදුම සමාන නොවේ. (ලකුණු 01)
 එසේම භාණ්ඩයේ මිල 50% ක් වැනි විශාල ප්‍රතිශතයකින් වෙනස් වී ඇති නිසා නම්‍යතාව ගණනය කිරීමට ලක්‍ෂ්‍ය නම්‍යතා සූත්‍රය නොගැලපෙයි. ඒ සඳහා වඩාත් තාත්වික වනුයේ වාප මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය ගණනය කිරීමයි. (ලකුණු 01)

වාප මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය අනුව,

$$\frac{\Delta Q}{\Delta P} \times \frac{P_1 + P_2}{Q_1 + Q_2}$$

$$\frac{-500}{10} \times \frac{20+30}{1000+500} = \frac{-500}{10} \times \frac{50}{1500} = \frac{-5}{3} = -2.6$$

නම්‍යතා සංගුණකය 1 ට වැඩි හෙයින් මෙම භාණ්ඩයට පවතින්නේ නම්‍ය ඉල්ලුමකි. (ලකුණු 01)

ii.

ඉල්ලුම් ලක්‍ෂ්‍ය නම්‍යතාවය ගණනය කරනු ලබන්නේ $\frac{\Delta Q}{\Delta P} \times \frac{P}{Q}$ සූත්‍රය අනුවයි. (ලකුණු 01)

මෙම සූත්‍රයේ මුල් පදය වන $\frac{\Delta Q}{\Delta P}$ පහතට බැවුම් වන සරල රේඛීය ඉල්ලුම් වක්‍රයක වෙනස් නොවේ.

එහෙත් දෙවන පදය වන $\frac{P}{Q}$ තැනින් තැන වෙනස් වන නිසා නම්‍යතාවය ද මෙවැනි ඉල්ලුම් වක්‍රයක තැනින් තැන වෙනස් වෙයි. (ලකුණු 02)

iii.

සරල රේඛීය සැපයුම් වක්‍රයක ලක්‍ෂ්‍ය නම්‍යතාවය ගණනය කරනුයේ $\frac{\Delta Q_s}{\Delta P} \times \frac{P}{Q_s}$ සූත්‍රයෙනි. (ලකුණු 01)

මෙහි මුල් පදය වන $\frac{\Delta Q_s}{\Delta P}$ වලින් සැපයුම් වක්‍රයේ බැවුමෙහි පරස්පරය දැක්වෙයි. (ලකුණු 01)

මූලයෙන් ඇරඹෙන මෙවැනි සැපයුම් වක්‍රයකින් ලක්‍ෂ්‍යක ඕනෑම බැවුම වන $\frac{\Delta P}{\Delta Q_s}$ සෑම විටම

$$\frac{P}{Q_s} \text{ ට සමාන වන නිසා, } \left(\frac{\Delta P}{Q_s} = \frac{P}{\Delta Q_s} \right)$$

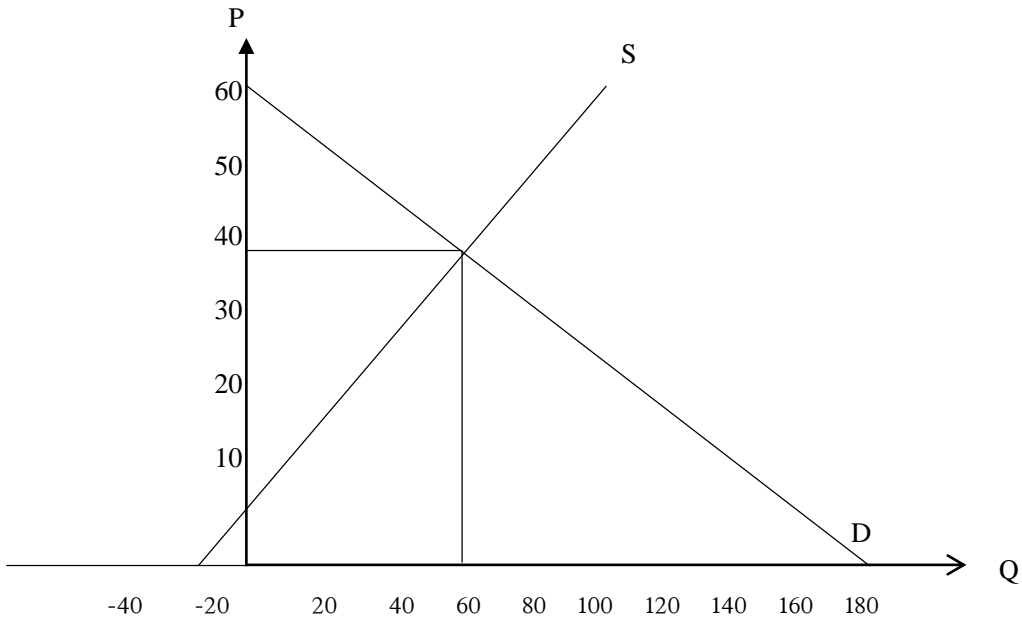
ඕනෑම ලක්‍ෂ්‍යය නම්‍යතා ඒකීය වේ. (ලකුණු 02)

03. i. සමතුලිත මිල ගණනය කිරීම

$$\begin{aligned}
 Q_d &= Q_s \\
 180 - 3p &= -20p + 2p \\
 180 + 20p &= 2p + 3p \\
 \frac{200}{5} &= \frac{5p}{5} \\
 \underline{\underline{40}} &= p
 \end{aligned}$$

සමතුලිත ප්‍රමාණය

$$\begin{aligned}
 Q_d &= 180 - 3p \\
 Q_d &= 180 - 3(40) \\
 &= 180 - 120 \\
 \underline{\underline{Q_d}} &= \underline{\underline{60}}
 \end{aligned}$$

(ප්‍රස්ථාර සටහන මගින් පමණක් සමතුලිතය දක්වා ඇතත් ලකුණු 02 ලබා දිය යුතුය)

ii. සමතුලිතයේ දී මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව

$$\begin{aligned}
 &= -b \times \frac{P}{Q} \\
 &= -3 \times \frac{40}{60} \\
 \text{ped} &= \underline{\underline{-2}} \quad \text{(ලකුණු 02)}
 \end{aligned}$$

iii. මිල රු. 25 දී ඉල්ලුම,

$$\begin{aligned}
 Q_d &= 180 - 3p \\
 Q_d &= 180 - 3(25) \\
 Q_d &= \underline{\underline{105}}
 \end{aligned}$$

මිල රු. 25 දී සැපයුම,

$$\begin{aligned}
 Q_s &= -20 - 2p \\
 &= -20 + 2(25) \\
 &= -20 + 50 \\
 &= \underline{\underline{30}}
 \end{aligned}$$

මිල රු. 25 දී අධි ඉල්ලුම,

$$\begin{aligned}
 EQ_d &= Q_d - Q_s \\
 &= 105 - 30 \\
 &= \underline{\underline{75}} \quad \text{(ලකුණු 01)}
 \end{aligned}$$

ප්‍රමාණය ඒකක 30 දී ඉල්ලුම් මිල

$$\begin{aligned} Q_d &= 180 - 3p \\ 30 &= 180 - 3p \\ 3p &= 180 - 30 \\ \frac{3p}{3} &= \frac{150}{3} \\ p &= 50 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{අධි ඉල්ලුම් මිල} &= \text{ඉල්ලුම් මිල} - \text{සැපයුම් මිල} \\ &= 50 - 25 \\ \text{අධි ඉල්ලුම් මිල} &= \underline{\underline{25}} \end{aligned} \quad \text{(ලකුණු 01)}$$

iv. සමතුලිතයේ දී පාරිභෝගික අතිරික්තය
(උපරිම ඉල්ලුම් මිල - සමතුලිත මිල) x සමතුලිත ප්‍රමාණය

$$\begin{aligned} &\frac{(60 - 40) \times 60}{2} \\ &= \frac{20 \times 60}{2} \\ &= \underline{\underline{රු. 600}} \end{aligned}$$

(ලකුණු 02) $\left(\begin{array}{l} \text{ගණනය කිරීමේ ක්‍රමය ලකුණ 01} \\ \text{නිවැරදි ගණනය කිරීම ලකුණ 01} \end{array} \right)$

සමතුලිතයේ දී නිෂ්පාදන අතිරික්තය
(සමතුලිත මිල - අවම සැපයුම් මිල) x සමතුලිත ප්‍රමාණය

$$\begin{aligned} &\frac{(40 - 10) \times 60}{2} \\ &= \frac{30 \times 60}{2} \\ &= \underline{\underline{රු. 900}} \end{aligned}$$

(ලකුණු 02) $\left(\begin{array}{l} \text{ගණනය කිරීමේ ක්‍රමය ලකුණ 01} \\ \text{නිවැරදි ගණනය කිරීම ලකුණ 01} \end{array} \right)$

- v. අ) - සම්බන්ධිත භාණ්ඩ මිල ඉහළ යාම
 - යෙදවුම් මිල ගණන් ඉහළ යාම
 - යල්පැන ගිය තාක්ෂණය යොදා ගැනීම
 - සැපයුම්කරුවන්ගේ සංඛ්‍යාව අඩු වීම
 - බදු පැනවීම/ වැඩි කිරීම
 - සහනාධාර කපා හැරීම/ අඩු කිරීම (ඕනෑම කරුණු 04 ක් සඳහා ලකුණු 04)

ආ) නව සැපයුම් වක්‍රය නිවැරදිව පළමු ප්‍රස්තාර සටහනේ දක්වා සමතුලිත මිල හා ප්‍රමාණය දක්වා ඇත්නම්,
 නව සමතුලිත මිල රු. 44
 සමතුලිත ප්‍රමාණය ඒකක 48 (ලකුණු 02)

ඉ) සැපයුම අඩු වීමෙන් පසු පාරිභෝගික අතිරික්තය

$$\begin{aligned} &\frac{(60 - 44) \times 48}{2} \\ &= \frac{16 \times 48}{2} \\ &= \underline{\underline{රු. 384}} \end{aligned}$$

පාරිභෝගික අතිරික්තයේ වෙනස

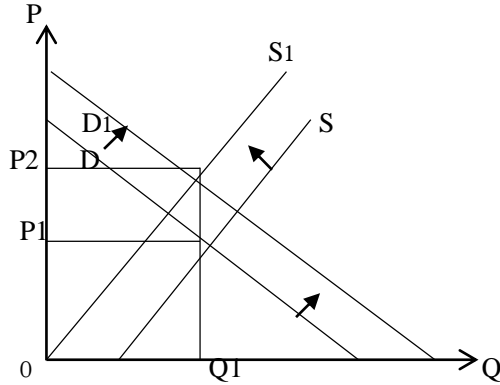
සැපයුම වෙනස් වීමට පෙර	—	සැපයුම වෙනස් වීමට පසු
පාරිභෝගික අතිරික්තය	—	පාරිභෝගික අතිරික්තය
600	—	384

රු. 216

(ලකුණු 02)

(වෙනත් ක්‍රමයකින් ගණනය කර ඇතත් ලකුණු 02 හිමි වේ.)

vi.

(නිවැරදි ප්‍රස්ථාරයට ලකුණු 02)

ඉල්ලුම් හා සැපයුම් වක්‍ර එකිනෙකට ප්‍රතිවිරුද්ධ ලෙස වෙනස් වන විට නිශ්චිතව කිවහැක්කේ මිල පිළිබඳව පමණි. මෙහි දී මිල ඉහළ යන අතර සමතුලිත ප්‍රමාණයට ඇතිකෙරෙන බලපෑම අවිනිශ්චිත වේ. (ලකුණු 02)

04. i. උපරිම මිල

ඇතැම් භාණ්ඩ සහ සේවා සඳහා වෙළෙඳපොළෙහි පවත්නා මිල ගැනුම්කරුවන්ට අවාසිදායක සහ අසාධාරණයයි පෙනීයන අවස්ථාවල දී රජය විසින් උපරිම මිලක් නීත්‍යානුකූලව නියම කිරීම උපරිම මිල වශයෙන් හඳුන්වනු ඇත. (ලකුණු 01)

උදාහරණ :

- අත්‍යවශ්‍ය ආහාර ද්‍රව්‍ය සඳහා උපරිම මිල නියම කිරීම. (පාන්, LP ගෑස්, කිරිපිටි, සහල්)
- මගී බස් ප්‍රවාහන ගාස්තු නියම කිරීම

අවම මිල

ඇතැම් භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා වෙළෙඳපොළෙහි පවත්නා මිල නිෂ්පාදකයින්ට සහ සැපයුම්කරුවන්ට අවාසිදායක සහ අසාධාරණයයි පෙනීයන අවස්ථාවල දී ඔවුන්ට සහනයක් ලබා දෙන පිණිස රජය විසින් අවම මිලක් නීත්‍යානුකූලව නියම කිරීම අවම මිල වශයෙන් හඳුන්වනු ඇත. (ලකුණු 01)

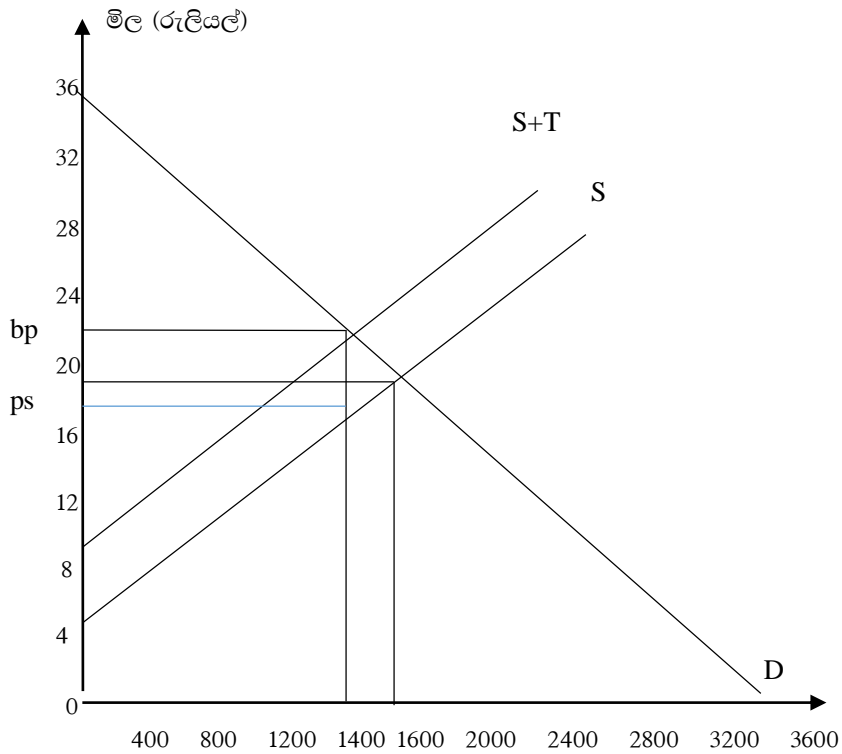
උදාහරණ :

- කෘෂිකාර්මික හෝග සඳහා සහතික මිල නියම කිරීම
- අවම වැටුප් නියම කිරීම

- ii.
- සහතික මිල ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීම
  - ඌණපූරණ ගෙවීම් ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම
  - නිෂ්පාදන සලාක හෙවත් කෝටා ලබා දීමේදී සැපයුම සීමාකිරීම
  - භූමිය වගාව සඳහා යොදා නොගැනීම දිරිමත් කිරීම පිණිස ගෙවීමක් කිරීම
  - ස්ථාවරඝන නොග රැස් කිරීම සහ මුදාහැරීම
  - අපනයන සහනාධාර ලබා දීම
  - වෙළෙඳපොළ තත්ත්වය පිළිබඳ නිවැරදි තොරතුරු කල්තබා සැපයීම

(ලකුණු 1x4)

iii. අ)

(නිවැරදි රූපසටහනට ලකුණු 02)

සමතුලිත මිල රුපියල් 20 (ලකුණු 01)

ඉල්ලුම් මිල නම්‍යතාවය

$$\begin{aligned} \text{Ped} &= \frac{\Delta Q}{\Delta P} \\ &= \frac{-200}{2} \times \frac{20}{1600} \\ &= \underline{\underline{-1.25}} \end{aligned}$$

(ලකුණු 01)

මිල	ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය
20	1600
22	1400

ආ)	මිල (රු.)	12	16	20	24
	බද්ද	4	4	4	4
	නව මිල	16	20	24	28
	නව සැපයුම	800	1200	1600	2000

ගැණුම්කරුවන්ගේ මිල (P_b) = 22 (ලකුණු 01)

සැපයුම්කරුවන්ගේ ශුද්ධ මිල (P_s) = 22 (ලකුණු 01)

ඉ) පාරිභෝගික බදු බර (22-20) x 1400 = රු. 2 8000
නිෂ්පාදක බදු බර (20-18) x 1400 = රු. 2 8000 (ලකුණු 02)

ඊ) රාජ්‍ය බදු අයහාරය = 4 x 1400 = රු. 5 600 (ලකුණු 02)

එ) බද්දට පෙර පාරිභෝගික අතිරික්තය = $\frac{(36 - 20) \times 1600}{2}$ = රු. 12 800
බද්දට පසු පාරිභෝගික අතිරික්තය = $\frac{(36 - 22) \times 1400}{2}$ = රු. 9 800 (ලකුණු 01)
පාරිභෝගික අතිරික්තය අමිහිවීම = රු. 3000 (12 800 - 9 800)
බද්දට පෙර නිෂ්පාදන අතිරික්තය = (20 - 4) x 1600 = රු. 12 800

පෙර නිෂ්පාදන අතිරික්තය	පසු නිෂ්පාදන අතිරික්තය
$0 = -10 + 8p$	$(6 - 1.25) \times 38$
$p = \frac{10}{8} = 1.25$	2
$\frac{(5 - 1.25) \times 30}{2}$	90.25
$= 56.25$	

$90.25 - 56.25 = \frac{34}{2}$
 නිෂ්පාදන අතිරික්තය ඉහළ යාම රුපියල් 34 යි. (ලකුණු 01)

පසු ආර්ථික අතිරික්තය	=	270.75	
පෙර ආර්ථික අතිරික්තය	=	<u>168.75</u>	
ආර්ථික අතිරික්තය ඉහළ යාම	=	<u><u>102</u></u>	(ලකුණු 01)

vi. ආර්ථික අතිරික්තයේ වැඩි වීම	=	102	
සහනාධාර පිරිවැය	=	<u>114</u>	(ලකුණු 01)
ශුද්ධ ශුභසාධනය	=	<u><u>- 12</u></u>	

විකල්ප පිළිතුරක්

$$\begin{aligned} \text{ශුද්ධ ශුභසාධනය අහිමි වීම} &= \frac{3 \times 8}{2} \\ &= \underline{\underline{- 12}} \end{aligned}$$

- vii. - ශුද්ධ ශුභසාධනය සෘණ අගයක් ගනියි.
 - වෙළෙඳපොළ විකෘතියා බිහි කරයි.
- මිල විකෘති කිරීමෙන් සම්පත් බෙදී යාම අකාර්යක්ෂම කරයි.
  - අපනයන මත සහනාධාර දීමෙන් නිදහස් වෙළෙඳාමට බාධා ඇති කරයි.
- මූල්‍ය පිරිවැය අතිවිශාල වේ.
 - මූල්‍ය පිරිවැය අවසාන වශයෙන් පාරිභෝගිකයා මත ජනිත වේ.
 - අකාර්යක්ෂම කර්මාන්ත ශාලා පවත්වා ගෙන යාමට දිරිදෙයි.
 - සහනාධාර මුදල් බෙදාහැරීමේ දී වංචනික ක්‍රියා ඇති වේ.

(ඉහත ඕනෑම කරුණකට 01 බැගින් ලකුණු 04)

06. i. නිෂ්පාදන සම්පත් අවශ්‍ය පරිදි මුසුකරමින් නිෂ්පාදනය සංවිධානය කරන ඒකකයක් නිෂ්පාදන ආයතනයක් ලෙස හඳුන්වයි.

- තනිපුද්ගල ව්‍යාපාර/ කේවල ස්වාමි ව්‍යාපාර
- හවුල් ව්‍යාපාර
- සංස්ථාපිත සමාගම් (සීමිත පොද්ගලික/ පොදු සමාගම්)
- සමූපකාර
- රාජ්‍ය/ පොදු ව්‍යාපාර (රාජ්‍ය සංස්ථා, රාජ්‍ය දෙපාර්තමේන්තු, රාජ්‍ය සමාගම් වැනි) (ලකුණු 1x4)

ii. නිෂ්පාදන ආයතනයක් කෙටි කාලයේ දී ස්ථාවර යෙදවුම් සමඟ මිශ්‍ර කරමින් විචල්‍ය යෙදවුම් පමණක් වැඩි කරන විට, විචල්‍ය යෙදවුමේ ආන්තික ඵලදාව හා සාමාන්‍ය ඵලදාව එක්තරා අවස්ථාවකට පසුව පහළ යාම හිතවන ආන්තික ඵලදා නීතිය නමින් හැඳින්වේ. (ලකුණු 02)

උපකල්පන:

- සියලු විචල්‍ය යෙදවුම් ඒකක සමජාතීය වීම.
- අදාළ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය තුළ තාක්ෂණය නොවෙනස්ව පැවතීම. (ලකුණු 02)

- iii. අ) ඒකාධිකාරී තරඟය
- ආ) කතිපයාධිකාරය
- ඉ) පූර්ණ තරඟය
- ඊ) ඒකාධිකාරය

(ලකුණු 04)

iv.

පූර්ණ තරඟය	ඒකාධිකාරය
1. නිෂ්පාදිතය සමජාතීය වීම 2. ගැනුම්කරුවන් හා විකුණුම්කරුවන් සංඛ්‍යාව ඉතා විශාල වීම 3. අබාධ පිවිසුම හා අබාධ පිටවීම 4. වෙළෙඳපොළ පිළිබඳ තොරතුරු පූර්ණ වශයෙන් හා පිරිවැයකින් තොරව ලබාගත හැකිවීම 5. ආයතනයක මිල ගණුවෙකු වීම 6. ආයතනයක් මුහුණ දෙන ඉල්ලුම් වක්‍රය තිරස් අක්ෂයට සමාන්තර වීම	1. නිෂ්පාදිතය සුවිශේෂී වීම 2. එක් ආයතනයක් පමණක් නිෂ්පාදනයේ නිරත වීම 3. ප්‍රවේශයට බාධා පැවතීම 4. වෙළෙඳපොළ තොරතුරු අපූර්ණ වීම හා පිරිවැයකින් තොරව ලබා ගත නොහැකි වීම 5. ආයතනය මිල සකසන්නෙකු වීම 6. ආයතනය මුහුණ දෙන ඉල්ලුම් වක්‍රය වමේ සිට දකුණට පහළට බැවුම්වීම (කරුණු 04 ට ලකුණු 04)

v. ගණකාධිකරණ ලාභ ගණනය කරනුයේ මුලු අයහාරයෙන් සෘජු පිරිවැය අඩු කිරීමෙනි.

$$\text{ගණකාධිකරණ ලාභය} = \text{මුලු අයහාරය} - \text{සෘජු පිරිවැය}$$

ආර්ථික විද්‍යාවේ දී ලාභය ගණනය කරනුයේ මුලු අයහාරයෙන් ආර්ථික පිරිවැය අඩු කිරීමෙනි.

$$\text{ආර්ථික ලාභය} = \text{මුලු අයහාරය} - \text{ආර්ථික පිරිවැය}$$

$\text{ආර්ථික පිරිවැය} = \text{සෘජු පිරිවැය} - \text{වක්‍ර පිරිවැය}$
--

(ලකුණු 02)

මුළු අයහාරය	=	රු. 10 000
සෘජු පිරිවැය	=	රු. 4 300
ගණකාධිකරණ ලාභය	=	රු. 5 700
වක්‍ර පිරිවැය	=	රු. 1 800
ආර්ථික ලාභය	=	<u>රු. 3 900</u>

(වැනි නිවැරදි උදාහරණයක්)

(ලකුණු 02)